

[Ragnhild Andersen.]

slag, er da også, om de 2 mill. kr., der her stilles til rådighed, er nok.

Allerede under finanslovdebatten i 1945 opfordrede professor Mogens Fog på det kommunistiske partis vegne her i det høje ting til at foretage gennemgribende forbedringer af videnskabens kår i vort land. Den 17. december 1945 udtalte han herom — jeg beder den højtærede formand om tilladelse til et citat —:

„Man er ofte tilbøjelig til først og fremmest at fæstne sig ved de forskningsgrene, som tager sigte på direkte praktisk anvendelige resultater. Hvor betydningsfuldt det end er at sætte ind her, må man dog ikke glemme den frie teoretiske forskning, hvis virksomhed er de rødder, hvoraf den anvendte videnskab suger sin næring. Medens det nogenlunde let lader sig overse og beregne, i hvor høj grad det lønner sig at foretage undersøgelser, som kan få betydning f. eks. for konserveringsindustrien, er det umuligt at kalkulere i penge, hvilken værdi f. eks. en udvidet adgang til teoretiske, kemiske studier vil betyde, og dog er den del af videnskaben, som beskæftiger sig med rent teoretiske problemer, en absolut forudsætning for de undersøgelser, som kan give umiddelbare økonomiske resultater. En fri teoretisk arvelighedsforskning er således grundlaget for fremskridt indenfor det forædlede husdyrbrug og planteavl, og det samme gælder på alle andre områder.“

„Jeg føler trang til at understrege,“ siger Mogens Fog videre, „at disse betragtninger ikke alene har gyldighed med hensyn til de naturvidenskabelige fag, men også med henblik på de humanistiske. Selvom man her hverken i tredje eller fjerde led kan påvise materielle, håndgribelige gevinster af en investeret kapital, må det dog være klart, at en teoretisk indsats i sprogforskning, i historie, i filosofi o. s. v. er af afgørende betydning for hele det almindelige kulturniveau i et land.“

Mogens Fog kommer til følgende konklusion:

„Tiden er inde til at foretage gennemgribende forbedringer af videnskabens kår i Danmark. De højere læreanstalters personel, udstyr og midler må forøges, så de i langt højere grad end hidtil bliver i stand til ikke alene at undervise, men også at udøve den frie forskning. Der må ned-sættes forskningsråd indenfor forskellige områder, som kan have overblik over, planlægge og lede det videnskabelige ar-

bejde på de pågældende felter. Det vil sikkert vise sig påkrævet at oprette særlige forskningsinstitutioner, som uden at være belastede med undervisningspligt kan drive anvendt forskning på samfundsmæssigt vitale områder. Og sidst, men ikke mindst, må kårerne forbedres for de mennesker, der lever af at drive videnskab. Det må slås fast, at dette er et erhverv som alle andre, og at de unge, som påtager sig dette erhverv, ikke bør tvinges til yderligere at skaffe sig lønnet ekstrarbejde, som hindrer dem i den fordybelse og fulde udnyttelse af arbejdskraften, som al forskning kræver.“

Mogens Fog understreger her, at den teoretiske forsknings virksomhed er de rødder, den anvendte videnskab suger næring af. Mit parti har da heller ikke nøjedes med i almindelighed at opfordre til større støtte til den almindelige videnskabelige forskning.

Da spørgsmålet om Marshallpengenes fordeling var til behandling her i det høje ting i maj 1950, foreslog mit parti ved det ærede medlem hr. Aksel Larsen, at 10 mill. kr. blev stillet til rådighed for almen videnskabelig forskning i stedet for, som foreslået af regeringen, til teknisk videnskabelig forskning. Desværre blev mit partis forslag forkastet dengang, men glædeligvis, må man sige, erkendes det i dag fra så godt som alle sider, hvor nødvendigt det er, at staten øger sin støtte til den videnskabelige forskning.

Af bemærkningerne til lovforslaget og af ministerens fremsættelsestale fremgår det med stor tydelighed, at det vil være ensbetydende med stagnation og tilbageskridt for dansk videnskab, om ikke staten træder hjælpende til. De store prisstigninger forringer værdien af den støtte, der hidtil er ydet af de forskellige private fonds, særlig Carlsbergfondet. Som det siges i bemærkningerne, er der for den naturvidenskabelige forsknings vedkommende et større behov for kostbart udstyr, som ikke kan skaffes uden statens støtte. Indenfor så at sige alle grene af videnskaben er der sket en vidtrækkende udvikling, som gør det muligt at udvide forskningen, men her kommer man til den erkendelse, at Danmark ikke kan være med, så længe dansk videnskab mangler penge dertil. Videnskabens egne førende personligheder har gang på gang fremført i presse og radio, hvor galt det var fat. Ja, det gik endog så vidt, at studenter og videnskabsmænd gik i demonstrationstog til Christiansborg for at få lavet et lotteri, der skulle skabe forbedring af de studerendes og videnskabens kår. Der har lydt både skarp og berettiget kritik fra deres side, som